

Об'єктно-орієнтоване програмування

Лекція №3. Перевантаження операторів та
функцій в C++

Перевантаження функцій

- Перевантажені функції – це функції з одним й тим же ім'ям, що мають різні списки параметрів. Параметри можуть вирізнятися типами та/або кількістю. Тип повертаємого функцією значення до уваги не береться

Приклад

```
void f(int);
```

```
void f(char);
```

```
void f(long);
```

```
void f(float, int);
```

```
void f(int, int, int);
```


Важливо!

- Функції, що перевантажуються, не повинні мати співпадаючі списки параметрів (в тому числі і при використанні параметрів за замовчуванням).

Вибір перевантаженої функції

Якщо визначені декілька функцій з однаковим ім'ям та різними списками параметрів (перевантажені функції) і в програмі зустрічається виклик функції, компілятор повинен вибрати одну з перевантажених функцій. Існує певний алгоритм вибору функцій, у відповідності з яким вибирається функція, яка найкращим чином відповідає виклику. Якщо не буде встановлена відповідність жодній з перевантажених функцій чи буде встановлена неоднозначна відповідність, на етапі компіляції генерується повідомлення про помилку.

Правила порівняння

- Точні збіги
- Розширення
- Стандартні перетворення
- Перетворення, що потребують тимчасові змінні
параметр визначений як посилання, а аргумент
потребує перетворення (наприклад, перетворення з
float в int&) чи заданий виразом, значення якого не
може бути змінено.
- Перетворення, визначені користувачем

Приклади

```
void print(int);  
void print(const char *);  
void print(double);  
void print(long);  
void print(char);  
char c; int i; short s; float f;  
print(c);           // правило 1; викликається print(char)  
print(i);           // правило 1; викликається print(int)  
print(s);           // правило 2; викликається print(int)  
print(f);           // правило 2; викликається print(double)  
print("a7");        // правило 1; викликається print(char)  
print(49);          // правило 1; викликається print(int)
```


Приклад з помилкою

```
void f(int, float);
```

```
void f(float, int);
```

Виклик, який приведе к генерації повідомлення про помилку (неоднозначний вибір):

```
f(1.5, 1.5);
```


Перевантаження операторів

Перевантаження оператора полягає в зміні сенсу оператора (наприклад, оператора плюс (+), який звичайно в C++ використовується для додавання) при використанні його з певним класом.

Оператори, дозволені до перевантаження

+	-	*	/
	~	!	=
--	*=	/=	%=
<<	>>	>>=	<<=
>=	&&		++
->	[]	()	new

%	^	&
<	>	+=
^=	&=	=
==	!=	<=
--	->*	,
new[]	delete	delete[]

Оператори, заборонені до перевантаження

Існують також оператори, заборонені до перевантаження. Зміна їх змісту зруйнувало би логіку програми. До таких операторів належать

- :: (оператор дозволу області видимості),
- . (“точка” — оператор доступу до члена класу),
- ?: (тернарний оператор),
- .* (доступ до розіменованого вказівника-члена класу),
- sizeof, typeid, static_cast, dynamic_cast, const_cast і reinterpret_cast.**

Крім того, не рекомендується перевантажувати логічні оператори **&&** і **||**, оскільки на їхні перевантажені версії не поширюється правило скорочених обчислень логічних виразів.

Синтаксис операторних функцій

```
тип_значення_що_повертається operator  
    символ_операції (параметри)  
{  
    ...  
}
```

Наприклад, операторна функція, що перевантажує операцію +, називається `operator+()`.

Операторні функції повинні мати прямий доступ до членів класу. Отже, необхідно, щоб вони були або членами класу, або дружніми функціями.

Обмеження, що супроводжують застосування перевантажених операторів

1. Перевантажені функції не можуть змінити пріоритет операторів.
2. Кількість операндів фіксована: жодного, один чи два.
3. Значення операндів не можна задавати за замовчуванням.

ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ УНАРНИХ ОПЕРАТОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ФУНКЦІЙ- ЧЛЕНІВ

Оператори можуть бути унарними і бінарними.

Унарний оператор має один операнд, а бінарний — два.

Нагадаємо, що до унарних операторів, що перевантажуються, належать такі оператори, як `+`, `-`, `++`, `--`, `&`, `~` і `!`.

До бінарних операторів, що перевантажуються, належать всі інші оператори, перераховані в приведеній вище таблиці.

Операторні функції-члени, що перевантажують унарний оператор, мають одну особливість: їх операнди передаються неявно за допомогою вказівника `this`. Отже, така функція-член класу не має явних параметрів.

Унарні оператори “плюс” і “мінус”

```
class TComplex
{
    double Re;  double Im;
public:
    TComplex(double x, double y){Re=x;Im=y;}
    TComplex(TComplex& z){ Re = z.Re; Im = z.Im;}
    ~TComplex(){}
    void print();
    TComplex operator-() {Re = -Re; Im = -Im; return *this;}
};

int main()
{
    TComplex z(1,1),u(0,0);
    z.print();
    u=-z;
    u.print();
    getch();  return 0;
}

void TComplex::print()
{ cout<<"("<<Re<<" "<<Im<<")\n"; }
```

Оператори інкремента і декремента

```
TComplex& operator++()  
{  
    ++Re; ++Im;  
    printf("Префіксна форма ++ \n");  
    return *this;  
}  
const TComplex operator++(int i)  
{  
    ++Re; ++Im;  
    printf("Постфіксна форма ++ %d\n",i);  
    return *this;  
}  
TComplex& operator--()  
{  
    --Re; --Im;  
    printf("Префіксна форма -- \n");  
    return *this;  
}  
const TComplex operator--(int i)  
{  
    --Re; --Im;  
    printf("Постфіксна форма -- %d\n",i);  
    return *this;  
}
```



```
int main()
{
    TComplex z(1,1);
    ++z;
    z.print();
    z++;
    z.print();
    --z;
    z.print();
    z--;
    z.print();
    return 0;
}
```

Якщо символ операції ++ стоїть перед операндом, викликається операторна функція `operator++()`, якщо після — операторна функція `operator++(int i)`. Змінна `i` відіграє роль прапора, що повідомляє компілятору, що дана функція перевантажує постфіксну форму оператора інкремента і декремента.

Унарні оператори !, & і ~

Оператори заперечення (!), взяття адреси (&) і побітового заперечення (~) допускають перевантаження, але не мають універсальних альтернатив, що варто було б реалізувати. Їх можна перевантажувати, наприклад, для підвищення наочності програми. Скажемо, за допомогою оператора ! можна позначати операцію звертання матриці, а за допомогою символу ~ — її транспонування. Щоправда, застосування тильди закріплене за деструкторами, тому варто виявляти обережність, щоб не створити плутанину. У будь-якому випадку зміст перевантаження операторів залежить від конкретної задачі.

Перевантаження оператора ->

```
class TClass
{
    int n; int counter;
public:
    TClass(int x){n=x;counter=0;}
    TClass* operator->();
    int get(void) { return n;}
    int ref(void) { return counter; }
};
TClass* TClass::operator ->()
{
    counter++;
    return this;
}
int main()
{ TClass a(1), b(2);
  printf("n = %d \n",a->get());
  printf("n = %d \n",b->get());
  printf("n = %d \n",a->get());
  printf("counter = %d \n",a->ref());
  printf("counter = %d \n",b->ref());
  getch();
  return 0;
}
```


ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ БІНАРНИХ ОПЕРАТОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ФУНКЦІЙ-ЧЛЕНІВ

Бінарний оператор має два операнди. Його виклик виконується об'єктом, розташованим у лівій частині оператора. Отже, бінарний оператор

$a+b$

еквівалентний такому оператору.

$a.operator+(b)$

Таким чином, бінарна операторна функція-член повинна має тільки один параметр, що задає другий операнд

Вказівник *this* на перший операнд вона одержує неявно.

Для того щоб бінарну операторну функцію можна було застосовувати усередині виразів, необхідно, щоб вона повертала об'єкт свого класу.

Перевантаження бінарного оператора +

```
class TComplex
{
    double Re;
    double Im;
public:
    TComplex(double x, double y){Re=x;Im=y;}
    TComplex(TComplex& z){ Re = z.Re; Im = z.Im;}
    ~TComplex(){}
    void print();
    TComplex operator+(TComplex z)
    {
        TComplex w(0,0);
        w.Re = Re+z.Re;
        w.Im = Im+z.Im;
        return w;
    }
};

int main()
{
    TComplex u(1,1),v(2,2),z(0,0);
    z=u+v;
    z.print();
    return 0;
}
```

Перевантаження оператора присвоювання

```
class TArray
{
    int *p;
    int size;
public:
    TArray(long n, int x);
    TArray(TArray&);
    TArray& operator=(TArray& X);
    void view();
};
int main()
{
    TArray x(10,1),y(10,0);
    x.view();
    y = x;
    y.view();
    getch();
    return 0;
}
TArray::TArray(long n, int x)
{
    size = n;
    p = new int[size];
    for (long i=0; i<size; i++)p[i] = x;
}
```


Перевантаження оператора присвоювання

```
TArray::TArray(TArray& X)
{
    size=X.size;
    p = new int[size];    // Глибоке копіювання
    for (long i=0; i<X.size; i++) p[i] = X.p[i];

}

void TArray::view()
{
    for(long i=0; i<size; i++) printf("%d ",p[i]);
}

TArray& TArray::operator=(TArray& X)
{
    if(this == &X) return *this; // Перевірка самоприсвоювання.
    if(size==X.size)            // Глибоке копіювання
                                // (вказівник не копіюється!)
    for (long i=0; i<X.size; i++) p[i] = X.p[i];
    else printf(" Size ! \n");
    printf("\n");
    return *this;
}
```

Перевантаження скорочених операторів присвоювання

```
class TComplex
{
    double Re;
    double Im;
public:
    TComplex(double x, double y):Re(x),Im(y){ }
    TComplex(TComplex& z){ Re = z.Re; Im = z.Im;}
    ~TComplex(){}
    void print();
    const TComplex operator+=(const TComplex& z) // Додавання
    {
        Re = Re+z.Re;
        Im = Im+z.Im;
        printf("Operator += \n");
        return *this;
    }
    const TComplex operator+(const TComplex& z) // Додавання
    {
        TComplex w=*this;
w+=z;
        printf("Operator + \n");
        return w;
    }
};
```



```
int main()
{
    TComplex u(1,1),v(2,2),z(3,3);
    u+=v;
    u.print();
    z=u+v;
    z.print();
    getch();
    return 0;
}
```

ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ БІНАРНИХ ОПЕРАТОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ДРУЖНІХ ФУНКЦІЙ

```
class TComplex
{
    double Re;
    double Im;
public:
    TComplex(double x, double y):Re(x),Im(y){ }
    TComplex(TComplex& z){ Re = z.Re; Im = z.Im;}
    ~TComplex(){}
    friend void print(TComplex z);
    friend TComplex operator+(TComplex x, TComplex y);
};

int main()
{
    TComplex u(1,1),v(2,2),z(0,0);
    z=u+v;
    print(z);
    getch();
    return 0;
}
```



```
TComplex operator+(TComplex x, TComplex y)
{
    TComplex w(o,o);
    w.Re = x.Re+y.Re;
    w.Im = x.Im+y.Im;
    return w;
}

void print(TComplex z)
{
    cout<<"("<<z.Re<<", "<<z.Im<<")\n";
}
```